

Tööturu ülevaade, oktoober 2018

- **Tööjõuressurss maailmas**

Prognoosid näitavad, et **2050. aastaks elab maailmas üle 9 miljardi inimese** ja see arv kasvab. Nigeerias elas 1970. aastal 57 miljonit inimest, see jõuab 2050. aastaks 389 miljonini, mis saab peaaegu võrdseks rahvaarvuga USA-s. Kuid rahvastik üksnes suurem, vaid ka märkimisväärselt vanem: **65+ arv kasvab üle kahe korra.**

Prognoosid näitavad, et maailma potentsiaalsed tööjõuressursid kasvavad jõudsalt, aga **probleem on selles, et Euroopa oma vähenev-vananeva rahvastikuga seisab kõrvuti 3x rahvarikkama Aafrikaga (+ Aasia).**

Seega surve ka EL tööturule suureneb lisaks hinnasurvele, kahest otsast korraga. Ühest küljest vajab ikka veel ekstensiivset majandusmudelit viljelev tööstus lisainimesi, sest muidu ei suudeta jätkata majanduse juurdekasvu. Teisalt pressivad peale kasvav rahvastik arengumaadest, nad vajavad tööd.

Tegelikult on see kõik üks eksistentsiaalne probleem - kuidas tõhustada majandust. Kui vaatame tööturu probleemi eraldi, sotsiaalprobleeme eraldi ja innovatsiooni eraldi, siis tulem on järgmine: tööjõu vähesus toob kaasa palgaralli, palgaralli toob kaasa lõpptoodangu kallinemise, lõpptoodangu kallinemine toob kaasa konkurentsivõime languse, konkurentsivõime langus vähendab investeerimisvõimekust. Ring sulgub. Kui majandus arengut ei käsitleta ühtsena ja seda jada õigel ajal ei korrigeerita investeeringutega homsesse tehnoloogiasse, siis toob see kaasa paratamatu allakäigu.

Loe artiklit [siit](#).

- **Tööjõuvajaduse ja -pakkumise prognoos aastani 2026**

Hõivatute arv Eestis kasvab prognoosi kohaselt perioodil 2015/17–2026.a 7000 võrra. Hõivatute arvuks aastal 2026 on prognoositud umbes 655 000. Kuna tööealiste inimeste arv väheneb, **peaks** prognoositud hõive korral **töötuse määr langema alla 5%.** 15–74-aastaste hõive määr küüniks praeguste rahvastikuprognooside korral 67,6%-ni. 2017. aastal oli Euroopas nii kõrge määr lisaks Eestile ka Rootsis, riikide järjestuses jagati kolmandat kohta.

Lähiaastatel väheneb tööturule sisenevate noorte arv, mõningast kasvu võiks oodata rahvastikuprognoosi kohaselt taas alates järgmisest kümnendist.

Majandusstruktuuris on eeldatud peamiselt muutusi, mis on aset leidnud ka viimastel aastatel. **Hõive jätkuvat vähenemist on oodata põllumajanduses, rõiva-, tekstiili ja nahatööstuses.** Töökohtade kokku tõmbamist eeldatakse avalikus sektoris, samuti seoses õpilaste arvu vähenemisega ka hariduses. **Kiireima kasvuga tegevusala on programmeerimine, jätkuvat hõive suurenemist oodatakse kutse, teadus- ja tehnikaalases tegevuses.** Seoses elanikkonna vananemisega eeldatakse suuremat panustamist tervishoiule ning sotsiaalteenustele.

Majandusstruktuuri muutus kajastub ka harude sees. **Kasvab spetsialistide arv**, teiste ametialagruppide osatähtsus väheneb või püsib stabiilsena (juhid). Taoline pilt kirjeldab peaaegu kõiki majandusharusid, **nõudmised töötajate oskustele muutuvad igal pool**.

Kuna muutused hõives on paljudes majandusharudes suhteliselt väikesed, siis **peamiseks töajõuvajaduse kujundajaks on töajõu asendusvajadus**. Vanusest ja teistest teguritest tingituna lõpetab töötamise umbes 12 tuhat inimest aastas. Nõ vanemad ja sellest tulenevalt suurema väljaliikumisega harud on näiteks põllumajandus ja kalandus, mäetööstus, energeetika, transport ning kinnisvaraala tegevus.

Tutvu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi töajõu prognoosiga [siin](#).

- **Ehitus, palgakasv ja võõrtöajõud**

Eesti Panga tööturu ülevaatest selgub, et tegevusaladest on **palgakasv märkimisväärselt kiirenenud ehituses**, sest ehitusaktiivsuse järsk elavnemine suurendas sektori ettevõtete vajadust töajõu järele. 2017. aasta jooksul ja veel 2018. aasta esimesel poolel kasvas tunnetatud töajõupuudus ehitussektoris märgatavalt. **Samal ajal on ehitussektori töajõupuudust leevendanud võõrtöajõu suurem sissevool**. Politsei- ja piirivalveameti (PPA) andmetel anti 2018. aasta esimese kümne kuuga välja 13 410 ajutist tööluba, nendest pea 5000 ehitussektoris töötamiseks. Ilma selleta oleks töajõupuudus ehituses olnud veelgi teravam ja palgakasv kiirem.

Eesti palgad jäävad Põhja- ja Lääne-Euroopa riikide tasemele tunduvalt alla. Samas on Eesti palgatase võrreldes Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega siiski üsna kõrge ning läheneb Lõuna-Euroopa omale. **Vaatluse all on töötlev tööstus**, sest selle sektori kohta on rohkem rahvusvaheliselt võrreldavaid andmeid ja tegemist on rahvusvahelisele konkurentsile avatud sektoriga. **Eesti tööstussektoris maksab töö ligikaudu 50% rohkem kui Lätis ja Leedus**. Bulgaariast ja Rumeeniast on Eesti juba mitu korda kallim. Teiste Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega võrreldes on aga palgataseme erinevused väiksemad¹.

Uuri lähemalt Eesti Panga tööturu ülevaadet [siit](#).

- **Majandusspidomeeter: kiirust on, aga tee on kehvast seisus**

Majandusspidomeetri näit tõusis 2018. aasta kolmandas kvartalis 80 km/h, kirjutab keskliit oma kvartaalses hinnangus. Eelmise kvartaliga võrreldes edendas kiiruse kasvu enim ehitusettevõtete hinnang ehitustellimustele ning teadus- ja arendusinvesteeringutele, samuti kaubandusettevõtete hinnang müügiühikutele ja uute töötajate palkamise plaanidele.

¹ Palgataseme erinevuste puhul mängib rolli ka see, kas vaadelda kogu tööstussektori aritmeetilist keskmist või võrrelda palka üksikasjalikumal info alusel.

Suurim pidur on endiselt ettevõtjate üldine madal hinnang valitsuse majanduspoliitikale. 43% vastanutest pidas valitsuse otsuste mõju majandusele negatiivseks ja vaid 2% positiivseks. Ilma hinnanguta valitsuse majanduspoliitikale, olnuks kiirus 86 km/h.

Loe artiklit [siit](#).

- **Job crafting'uga töö meeldivamaks ja tulemuslikumaks**

Inimene soovib realiseerida oma potentsiaali ning olla tulemuslik ja tõhus, sest see annab talle heaolutunde, järelkult tuleb töökeskkonnas luua vastavad tingimused. Algul ongi inimene entusiastlik ja innukas ning töötab efektiivselt, kuid aastad lähevad ja esialgne entusiasm ei ole ammu enam see, mis varem. Järelikult on kusagil midagi, mis inimest häirib, tagasi hoiab, ärritab, segab või muul moel takistab.

Tihti peale ei suudeta ise kõiki neid põhjusi üles leida, töökohta ka otseselt vahetada ei taha, sest paljud tingimused on ikkagi head, kuid rahulolu pole see, mis varem. Siinkohal **on inimesel vaja tegeleda töö kohandamisega (*job crafting*), mis analüüsib tööd kolmest komponendist lähtuvalt – tööülesanded ja nende sobivus, suhted ning töö mõte.**

Töö kohandamine on töö rikastamise ja kujundamise meetod. Seda juhivad töötaja ise, et muuta oma tööülesannete ja suhete piire, ulatust ning mõju nii tegelikult kui ka tunnetuslikult. See on oma töö analüüs, pilt sellest, kuidas inimene ise oma tööd mõistab, mis aitab kohandada tööülesandeid isiksusega sobivamaks ning rohkem tunnetada oma töö tähtsust ja tähendust. Analüüsi tulemusena tajutakse vähem pinget ja stressi ning suurenevad pühendumus, motivatsioon, tulemused ja tööõõm.

Loe artiklit ja tutvu viie sammuga, mis hoogustavad inimeste *job-crafting*'ut [siin](#).

- **Olulised küsimused, millele mõelda enne uue töökohta vastuvõtmist**

Enne uuele tööle asumist ja töölepingu allkirjastamist tasub mõelda järgmistele küsimustele:

- ✓ Kas tegu võiks olla ettevõttega, kus saaksin areneda ning olla õnnelik?
- ✓ Kas minu väärtused ühtivad selle töökohta ja ettevõttega?
- ✓ Mida ütlevad teised selle ettevõtte kohta?
- ✓ Kas mulle meeldib mu uus ülemus?
- ✓ Kas see töö võimaldab mul igapäevaselt piisavalt kasutada oma oskusi ja teadmisi?
- ✓ Kas ettevõtte toetab mu pikaajalisi karjäärivõimalusi?
- ✓ Kuidas mõjutab uus töökoht minu pereelu?
- ✓ Kas ma saan õiglast palka?
- ✓ Mida ettevõtte minult ootab?
- ✓ Kas uuel töökojal lahenevad probleemid, mille pärast lahkusin varasemast ettevõttest?
- ✓ Kuidas saan tagasisidet? Uuri küsimuste kohta [siit](#).

- **Äripäeva raadiosaade raamatutest, õnnest, andmisest ja võtmisest ning paljust muust**

Saate külaline on kogenud juhtimiskonsultant **Raimo Ülavere**, kes on maailma juhtimiskirjandusega väga hästi kursis ja peab lugemist oma töö üheks osaks.

Värskest eesti keeles ilmunud raamatu „Variant B“ taustal on teravamas fookuses tunnustatud autorid Adam Grant ja Sheryl Sandberg ning nende raamatud, millest nii mõnigi on ka varem eesti keeles ilmunud. Saatejuht on Äripäeva raamatuklubi toimetaja Signe Rummo.

Kuula raadiosaadet [siit](#).

Koostanud Janne Järva

1.novembril 2018